

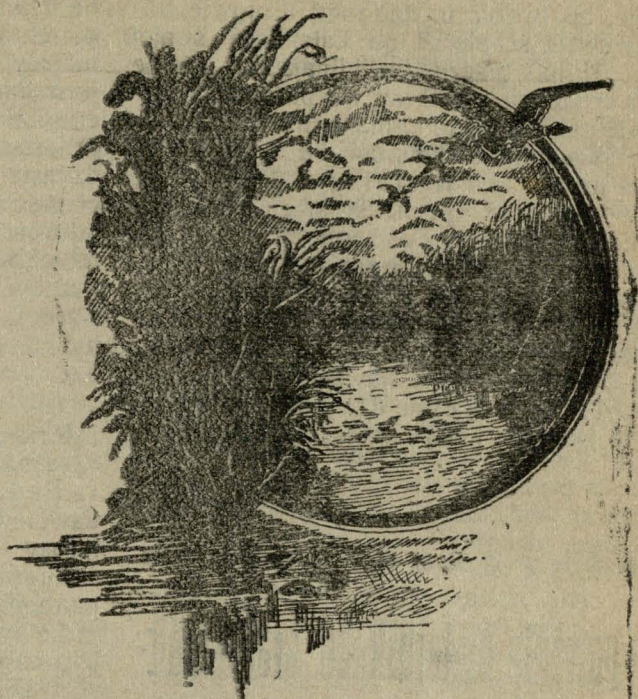
KRYNICA

BIEŁARUSKAJA
Chryścijanska - Demakratyčnaja Hazeta.

REDAKCYJA: Św. Janskaja wul. 27, 3; ad 9—10 i ad 4—5.
ADMINISTRACYJA: Zawalnaja wul. 7; ad 9—6.

„KRYNICA“ KAŠTUJE:

na hod 150 mk., na paŭhoda 75 mk., na 3 mies'acy 50 mk.,
asobny numer 3 mk.

Č wyhawarywajecca jak polskaje cz i rasiejskaje ч, a Š—jak sz i ш.

Pierszyja łastauki.

Sprawa Wilenščyny, a ciapier užo kažuć, što i častki Hrodzienščyny, mająć akančalna raźwiazacca u Wilenskim Sojmie. Jak užo pisałasia, biarućy pad uwahu ciazkija pałityčnyja warunki, u jakich my ciapier prażywajem, Bielaruski Narodny Kamitet, jaki zhurtawaŭ kala siabie bielaruskiju bołšaść, razam z inšymi narodami-aprača palakoŭ, ad wybaraŭ ustrymaŭsia, Zrabiŭ tut kamitet dzieła taho, što kali nima poŭnaj swabody u Krai, dyk nijakich wybaraŭ rabić tut nia možna. A iści na wybary pry takich warunkach, jakija tut jość, heta značyłać iści na pahibel. Tak dumajućy, Wilenski Bielaruski Narodny Kamitet, dahetul nie abmyliŭsia. Užo pala ki robiac pačatkowaja pryhatawaŭni da wybaraŭ u Wilenski Sejm. Z hetych pryhatawaŭniaŭ najbojš dla nas cikawija wiecy, ci schody dzieła namowy hałasawać na tuju, ci inšuju polskuju partyju. Schody hetyja dajuć nam šmat dumak, jakija paćwierdżajuć niemahčymaść susim wolna i sprawiadliwa prawieści wybary. Woś majem na dumcy „wiec bezpartyjny“ u Wilni i „wiec adradžeŭnia“ u Ašmianie, jakija abodwa adbylisia 9-ho hetaho miesiaca.

Na schod „bezpartyjnych“ sabralisia pany i ich nie adlučnyja, dzieła swajej durnaty, wilenskija dewotki. Pastanowy byli pastanaŭleny zhary. A proci ūsich inakš dumajućy pastanoŭlena wajewać pry pomaćy palicyi, ci žandarmeryi. Tak jano i stałasia. Kali p. Helman z „Odrodzenia“, widziaćy ahidnuju rabotu „bezpartyjnych“

chacieŭ wyskazać swaje dumki, dyk jaho dobra našturchaŭszy, nakiwaŭszy kułakom pad nos, prazwaŭszy bałšawikom, żydam, litoŭskim špieham, na kančatak aryštawali, kab dobra pomniŭ, jak treba trymać siabie na schodzie „bezpartyjnych“.

My tut nia budziem uwachodzić hlyboka u psychalohiju hetaho zdareńnia, a tolki zapytajemsia: Kali sami palaki (usie nie panskaho i nie dewocyjnaho nastroju) wolna wyskazać swaich dumak nia mohuć i za samyja sprobny takoj ščyraści ich aryštowywajuć, dyk pytajemsia, ci bielarus, abo lićwin mohby publična wyskazać dumki swaho hramadzianstwa, i ci znašoŭsiab tak i šmieły? Jasna, što nie.

Ale heta skažuć nam — u Wilni tak drenna, bo tut „wszechmocne panowanie dewotek“, za toje na prawincyj wybary možna prawiesci wolna i sprawiadliwa. Dyk pryhledzimsia da schodu u Ašmianie. Schod hety sklikali užo nie „bezpartyjnyja“, ale jak treba partyjnyja z „Odrodzenia“. Hłaŭnaj metaj schodu było prahladzieć swaje siły, zrabieć probnuju baracbu sa „Strażaj Kresowaj“ i ahułam s panskaj palitykaj. I praŭda, dziakujućy tamu, što staršynioj schodu byŭ Ks. Piotroŭski, dawoli papularny u sialanstwa, i što schod byŭ u rukach ludziej z „Odrodzenia“, pryjechaŭszych z Wilni, a ū tym liku i dyrektara s Tymčasowaj Kamisii, — „Straż Kresowa“ adradžeŭcaŭ nie zwajawała, ale taksama i adradžency nie zwajawali straźnikaŭ. Tak nam tumačać adradžency, jakija hładziać na ūsio praz polskija akulary, ale nam bielarusam usio heta wyhladaje susim inakš. Treba wiedać, što na henym schodzie

„Straż Kresowa“ i ichnyja najmity pramaŭlać pa bielarusku nie pazwolli. Byŭszy na schodzie p. N. Čarnocki u „Gaz. Kr.“ № 8 dumaje, što wina hetamu — samo sialanstwa i jon kaža: „Takoju nienaturalnaj ahidy ja swajej rodnaj mowy nikoli ja tut daŭniej nie spatykaŭ“. Nie. Heta nie ahida da mowy rodnaj, ale teror, strach bielarusa - sialanina wyjawić sapraŭdnyja swaje dumki; bielarus baćca, bo nie maje swabody, bo tyja-ż „Straźniki Kresowyja“ atkryta śmielejším pryhražajuć areštam,

— Adradžency, jak kazaŭ nam sialanin-bielarus učasnik Ašmianskaho schodu, — jazykom pabałtajuć i ūžnoŭ sabie ū aŭtomobili nazad ū Wilniu pajeduć, a my tut astaniomsia na łasku i niełasku „Straży Kresowaj“.

Dyk pytajemsia, ci naša sialanstwa u hetkich warunkach moža wyjawić swaju wolu? Nikoli. Pierszyja łastauki duža nia prywietnyja, dyk i wiasna musieć budzie blaħaja.

Ihnat Paparać.

KUTOK AB UNII.

Jakuju karyść dać nam Unija? A woś jakuju. Woźmiem choć-by našaje nowaje piśmienstwa. Majem ślacioccka narodnaje piśmienstwa Barščeŭskiana i Marcinkiewiça, majem demakratyčna-dejnuju literaturu najnowiejšych piśmiennikaŭ, ale s tworami relihijnaj myśli lepš nam schawacisia. Narod naš, praŭdu kažućy, nia moħ wytwaryć ani piešni relihijnaj, ani lehienidy, bo čužackaja zaborčaść adbirajućy ad jaho rodnaja formy: skruciła lot

STO ĆUWAĆ NA SWIEGIE.

Padaroža Piłsudzkaho.

U hetym časie Piłsudzki maje źžeździć u Paryż. Padaroż heta zwiazana z ważnymi palityčnymi pytańniami.

Balšawickija pryhatawańni.

Pryjechaušyja z Žytamira kažuć, što balšawiki źbirajuć na Wałyni wialikija siły čyrwonaj armii.

Kamunisty u Italii.

Z Rymu dajuć znać, što siarod italjan-skich rabočych komunistyčny ruch uščiaż uzrastaje. Niedaŭna u Turynie było wieča rabočych, na jakim 7/8 hałasou było za homunistami.

Padziel ziamli Słowacii.

U Słowacii u chutkim časie adbudzicca padziel dwornych ziemiaŭ. Dwary, praznačanyja dla padziełu najbołš naležyli da carskaj austryjackaj siamji.

Daražynia u Wařawie.

Jak piša „Rabotnik“ ceny u Wařawie rastuć s kaźnym dniom. U paniadziełak funt chleba kaštawaŭ 47 m. funt swininy 120 m.

Krychu ab haspadarey.

AB KARYŚCI ROZNYCH DREWAŬ.

Drewaŭ u nas šmat, ale što za karyść što sadziać biaz tołku tapoli, lipy, biazrozy i inš. Miesca zajmaje, a karyści nie dajel!

Woś, naprykład, ŭ Niemiečynie: nie adnoj krychi ziamli biaz karyści i razumieńnia nie pasadziać. Treba i nam karystać sa ŭsiaho, tady tolki naša haspadarka pojdzie ŭharu.

Sadzicie prysady, sadzicie kala chaty drewy, karysnyja haspadarcy. Sadzicie dzikija hrušy, jabłyny, sadzicie kaštany, duby—budzicie mieć pieknyja drewy i ŭwośień charć dla żywioły.

Nadta achwotna jaduć dzički świńni, a jašče achwatniej kaštany, žaładudy i sycieiuć ad ich lapiej, jak ad žaładou, bo u kaštanoch jość nadta karysnyja charčowyja častki. St—skaja.

K O Ś C I.

Za apošniaju wajnu, kraj naš zništożan, z jawilisia ciażkija warunki żyćcia i pramysłowaści, jakija, leđž tolki waruchajucca pašla razbureńnia.

Dzieła taho, što stwaryłasia hetkaje stanowišča my pawinny bołš za usio žwiartać uwahu na tyja naturalnyja bahaćci, jakija jość ŭ nas na miescy i na jakija my da hetaha času nie žwiartali ŭwahi.

Usio toje, što my zawiom šmiaćciom, jak naprykład anuči, bitaje škło, kości, korki, akurki, kawałki žaleza, niepatrebnaja papiera, kawałki wiarowak, skury i šmat inš.—usio heta kaštoŭna i pry arhanizacyi, moža dać nam dośić wialiki prybytak.

Žwiartajem uwahu na kości, jakija walajucca u nas usiudy i jakija na našych wočach źbirajucca z tym, kab pradawać u centralnyja składy.

My pawinny sami źbirać kości, kab być haspadarom swajho bahaćcia.

Maskoŭščyna wiadzie handal kaścima ŭžo 100 hadou. Da ŭsiašwietnaj wajny ŭ Maskoŭščynie 43 fabryki pierarablali kości. u Polšcy, Litwie i Biełarusi—18 fabrykaŭ, u Finlandyi — 11 fabrykaŭ. Usiaho pierarablałasia 4 miljony pudoŭ kaściej.

Z kaściej wyrablajuć: łoj, klej, štučnyja hnai, kaścianuju muku, wuhal.

Klej kaściany ŭzywajucca na sklejku drewa, pry wyrabie kapialušoŭ, u drukarni i t. d.

Kaścianaja muka samy lepšy charć dla damawych ptuśak i żywioły.

Kaściany wuhal ŭzywajucca pry wyrabie cukru.

Z usiaho wyšej haworanaho widać, jakaja karyść jość ad kaściej.

A asabliwa pašla wajny ŭsiudy na ŭsiej Biełarusi jość šmat kaściej, koźnaja wioska, koźny zaścienak pawinny arhanizawacca (pry dapamozie kooperatywaŭ), kab mieć centralny skład, kudy ŭsie pawinny znosić kości, kab skarystać ich.

Inżynier Ramanoŭski,

(„Sacha“)

Ż W I L N I.

KANTROLNAJA KAMISIJA LIHI NARODAŬ prybyła ŭ Wilniu i dumaje ŭ nas zabawicca daŭžejšy čas. Komisija žadaje bliżej pryhledzicca da tutejšaho asabliwa palityčnaho żyćcia; dzieła hetaho jana, kali budzie patreba, dyk budzie wyjeżdżać i na wioski.

CENZURY NIA BUDZIE.

Užo u budućym tydni cenzura na hazety iŭznawać pierastanie. Astaniecca tolki cenzura u sprawach wajennych. Cikawa, što, aprača atkazu prad sudom za fałšywyja wiestki, hazety buduć mahćy zakryć cywilnaja ŭłady. A kali tak, dyk swabody druku usioroŭna nia budzie, bo ŭłada zaŭsiody znajdzie pryčynu, kali jakuju hazetu zachoča zakryć.

A t s t a ŭ k i. U prošly paniadziełak na pasiadzeńni Tymčasowaho Uradu padalisia u atstaŭku dyrektor pramysłowaćci i handlu p. T. Šopa, dyrektor spraŭ zahraničnych p. I. Iwanouški, dyrektor Skarbu p. Jankouški i dyrektor Apieki p. Engiel.

Biełaruski wiečar. U sobotu 15 studnia u 6 h. wiečara u sali Biełaruskaj H.mnazii Wostrabramskaja 9 adbudzicca biełaruski wiečar na karyść biednych dziaciej. Na scenie abrazok u 3 aktach Alesia Haruna. Aprača taho pieśni, skoki i inšyja.

Wilenskaja daražynia. Ceny u Wilni na ŭsio rastuć strašenna. Pud żyta 1400 m. p., pud biełaj muki 3500, funt wa-

łowaho miasa 105, a masła dyk i nie dakupicca.

Staršynia Biełaruskaho Narodnaho Kamitetu prymaje štodnia, aprača niadziel i šwiata ŭ bazylian-skich muroch (Wostrabramskaja 9) ad 12 da 2 h. — Wice staršynia tamža prymaje ad 10 da 1 h.

Wilenskaja cana na hrošy:	
500 r. carskich	2500 m. p.
100 „ „	480 „
1 r. sur.	200 „
100 m. niam.	1224 „

Dumki.

Wialikija hałowy robiać wialikija pamylki, jakija adbiwajucca na celych pakaleńniach.

* * *

Nia bojsia djabła, a bojsia zloha čaławieka. Djabła kryžam adhoniš, a zloha čaławieka ničym.

* * *

Ahoń nia hetulki niebiaspiečny, skolkwi wada: wadu možna daliwać da harełki, a ahniu nie padalješ.

* * *

Łharstwa adziajucca u tak pryhožuju wopratku, što moža uwachodzić swabodna u wa ŭsie pałacy. A praŭda jość nadta biedna adzieta, a časam i susim nahaja, dyk musieć siadzieć u čacie, bo jaje takoj ludzi nia prymuć.

USIAČYNA.

Alžbieta Harington hrafina, jakaja pamiarła 20 lipnia 1920h. u swaim testamencie napisala, kab na jaje pachawańni nia było ani adnej kabiety.

Miliardy z dymam.

Ahułam ludzi prakurywajuć što hodu 10 miljarđaŭ frankaŭ. Najmienš kureńnie abchodzicca francuzam i rasiejcam, bo jany najhorčy kurać tytun.

BIELARUSY!

Ab „KRYNICY“ nie zabywajciecia, što możycie—prysylajcie na jaje padtrymańnie.

Na „Krynica“ achwiarawali:

Siamja Hrečanikaŭ	1000 m. p.
Ksiondz M. Ž.	200 „
Ksiondz K.	200 „
Ksiondz N. N.	8000 „
Ksiondz M. S.	1000 „
Ksiondz F. A.	200 „

Usim achwiaradaŭcam „Krynica“ šleć swaju padziaku.